

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟΣ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΣ

Από τους μαθητές:

Δέσποινα

Μαρία

Δημήτρης

Χρήστος

Άγγελος

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή.....	<u>3</u>
Ορισμός.....	<u>4</u>
Μορφές διαδικτυακού εκφοβισμού.....	<u>5</u>
Προφίλ θύματος και θύτη.....	<u>6</u>
Συναισθήματα και συμπεριφορές των θυμάτων.....	<u>7</u>
Τρόποι αντιμετώπισης του ζητήματος από τα θύματα.....	<u>8</u>
Τρόποι αντιμετώπισης του ζητήματος από τους μεγαλύτερους.....	<u>9</u>
Σχετική νομοθεσία σε σχέση με τον διαδικτυακό εκφοβισμό.....	<u>10</u>
Ιδιαιτερότητες του διαδικτυακού εκφοβισμού.....	<u>11</u>
Ψευδωνυμία ή ανωνυμία.....	<u>12</u>
Περιορισμός του φαινομένου.....	<u>13</u>
Διαδικτυακές πηγές.....	<u>14</u>

Εισαγωγή

Αποτελούμε την μία από τις τρεις ομάδες της εργασίας αυτής και επιθυμία μας είναι να συλλέξουμε πληροφορίες σε σχέση με τον *σχολικό* και τον *διαδικτυακό* εκφοβισμό. Σε σχέση με την δική μας συμμετοχή σε όλη αυτήν την ομαδική προσπάθεια, αποφασίσαμε να ασχοληθούμε με τον διαδικτυακό εκφοβισμό. Συγκεκριμένα, συγκεντρώσαμε αρκετά αποσπάσματα από έγκυρες πηγές και δημιουργήσαμε και ένα *ερωτηματολόγιο* για να αντιληφθούμε τις απόψεις των συμμαθητών μας σε σχέση με το εκτεταμένο αυτό φαινόμενο.

Ορισμός

Ο *Διαδικτυακός εκφοβισμός* ή αλλιώς *Κυβερνοεκφοβισμός* (ΚΕ ή Cyber bullying) αποτελεί εξέλιξη του παραδοσιακού εκφοβισμού σε τεχνολογικό επίπεδο και αφορά «οποιαδήποτε πράξη εκφοβισμού, ψυχολογικής κακοποίησης, επιθετικότητας, απειλής, ταπείνωσης, παρενόχλησης, τρομοκρατικής ή αυταρχικής συμπεριφοράς παιδιών, προ εφήβων και εφήβων, που πραγματοποιείται μέσω *Διαδικτύου, κινητών τηλεφώνων* είτε άλλων *ψηφιακών τεχνολογιών* από ομηλικούς τους και η οποία επαναλαμβάνεται σε βάθος χρόνου ανά τακτά ή άτακτα χρονικά διαστήματα».

Ο όρος πρωτοεμφανίστηκε από τον Καναδό παιδαγωγό **Bill Belsey** (2004) και εντάσσεται στις συμπεριφορές προληπτικής επιθετικότητας, οι οποίες και δύναται να διεξάγονται από άτομο ή ομάδα ατόμων με απώτερο στόχο την πρόκληση συναισθηματικής ή και σωματικής βλάβης στο εκάστοτε θύμα.

Μορφές διαδικτυακού εκφοβισμού

Οι μορφές διαδικτυακού εκφοβισμού μπορούν να κατηγοριοποιηθούν σε 13 σημεία, τα οποία εμπίπτουν σε μια από τις 3 μεγάλες κατηγορίες (**δυσφήμιση**, **παρενόχληση** και **εξαπάτηση**):

- **Online harassment** : διαδικτυακή παρενόχληση
- **Outing** : δημοσίευση προσωπικών στοιχείων
- **Impersonation** : μίμηση
- **Denigration** : δυσφήμιση
- **Bash Boards** : Διαδικτυακοί πίνακες ανακοινώσεων με πρόστυχες και κακόβουλες δημοσιοποιήσεις μίσους, καθώς και με πραγματικές ή ψεύτικες φωτογραφίες σεξουαλικού περιεχομένου
- **Flaming** : ηλεκτρονικές αντιπαλότητες μέσω μηνυμάτων με σκληρή και χυδαία γλώσσα
- **Cyberstalking** : καταδίωξη
- **Cyberthreats** : απειλές μέσω διαδικτύου
- **Trickery** : εξαπάτηση/εμπαιγμός
- **Exclusion**: Ωμή και σκληρή εξαίρεση ή/και αποβολή κάποιου από ηλεκτρονική ομάδα στο διαδίκτυο
- **Happy slapping** : Προσωπική επίθεση σε ανυποψίαστο θύμα, η οποία και βιντεοσκοπείται ή φωτογραφίζεται και μετά το εν λόγω διανέμεται ηλεκτρονικά (ως φάρσα).
- **Text wars/attacks** : Δημιουργία «συμμορίας» με στοχευμένη αποστολή εκατοντάδων επιβλαβών μηνυμάτων με σκοπό τη συναισθηματική καταπόνηση.
- **Online polls** : Ψήφισμα υποτιμητικών θεμάτων από τους αναγνώστες της εκάστοτε σελίδας

Προφίλ θύματος και θύτη

Θύτης

Ο θύτης χαρακτηρίζεται από αυταρχικότητα, παρορμητικότητα, καθώς και σωματική δύναμη. Συνήθως, ο «δράστης» αποζητά να νιώσει ένα αίσθημα επιβεβαίωσης της δύναμής του και επιδιώκει να επιβληθεί στην ομάδα συνομηλίκων με αποτέλεσμα να ικανοποιείται όταν κακομεταχειρίζεται άλλους. Ωστόσο, άλλες έρευνες έχουν αποδείξει ότι παιδιά που έχουν την τάση να εκφοβίζουν, θεωρούν τους εαυτούς τους *ανεπαρκείς*, είναι *μη συνεργάσιμοι* και έχουν *χαμηλή αυτοεκτίμηση*. Σε αυτό το σημείο είναι σημαντικό να προσθέσει κανείς ότι οι μη δημοφιλείς bullies χαρακτηρίζονται από ανεξέλεγκτη ορμητικότητα και επιμένουν στην επίθεση μέχρι τον τελικό εξευτελισμό του αντιπάλου τους. Κλείνοντας, αξίζει να αναφερθεί ότι μαθητές – θύτες συχνά μεγαλώνουν σε οικογένειες, που τους κακομεταχειρίζονται.

Θύμα

Μιλώντας για το θύμα, αναφερόμαστε σε ένα άτομο που μπορεί να χαρακτηριστεί ως *μοναχικό*, *αγχώδες*, *αδύναμο*, *ευαίσθητο*, *ανασφαλές*, με *ελάχιστους ή καθόλου φίλους* και με *περιορισμένες κοινωνικές δεξιότητες*. Το θύμα σπάνια αντιδρά ή αμύνεται σε μια εκφοβιστική συμπεριφορά. Συνήθως αποσύρεται, κλαίει ή θυμώνει. Επιπλέον, να τονιστεί ότι η συμπεριφορά του δεν είναι προκλητική ή επιθετική. Επομένως, σε μια αναπόφευκτη σύγκρουση υποχωρεί παθητικά. Ωστόσο, υπάρχουν και τα προκλητικά θύματα, τα οποία είναι υπερκινητικά, προκλητικά, δεν συνεργάζονται και παρενοχλούν τους άλλους. Στην κορύφωση μίας σύγκρουσης όμως μετατρέπονται σε θύματα.

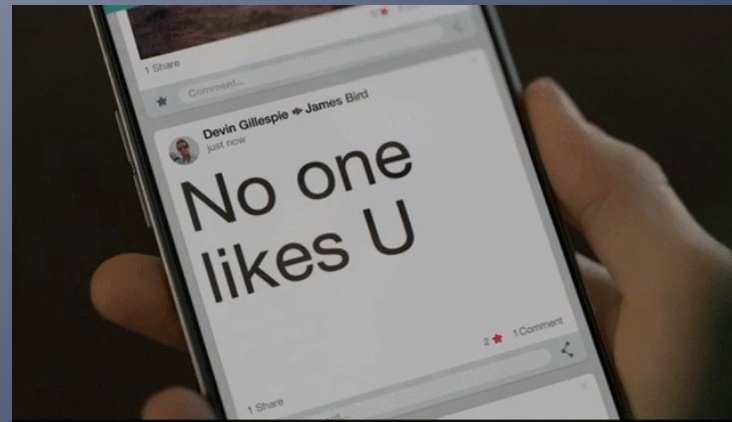

Συναισθήματα και συμπεριφορές των θυμάτων

Τα θύματα του διαδικτυακού εκφοβισμού παρουσιάζουν *χαμηλή αυτοπεποίθηση και αυτοεκτίμηση*, αίσθημα μοναξιάς, θυμό και άγχος, κατάθλιψη, προβλήματα προσαρμογής, ψυχοσωματικά προβλήματα και προβλήματα στη μετέπειτα ενήλικη ζωή. Οι συνέπειες από το φαινόμενο αυτό, επιφέρουν κοινωνική απομόνωση, αποχή από τα μαθήματα, *απότομη πτώση* στις εργασιακές ή σχολικές επιδόσεις, εκτέλεση πράξεων αντίθετων με τον χαρακτήρα του προσβαλλόμενου, παράνομες πράξεις λόγω εκβιασμού, κατάθλιψη, φόβο, αίσθηση ανασφάλειας ή απομόνωσης, απώλεια εμπιστοσύνης στον εαυτό κ.ά.

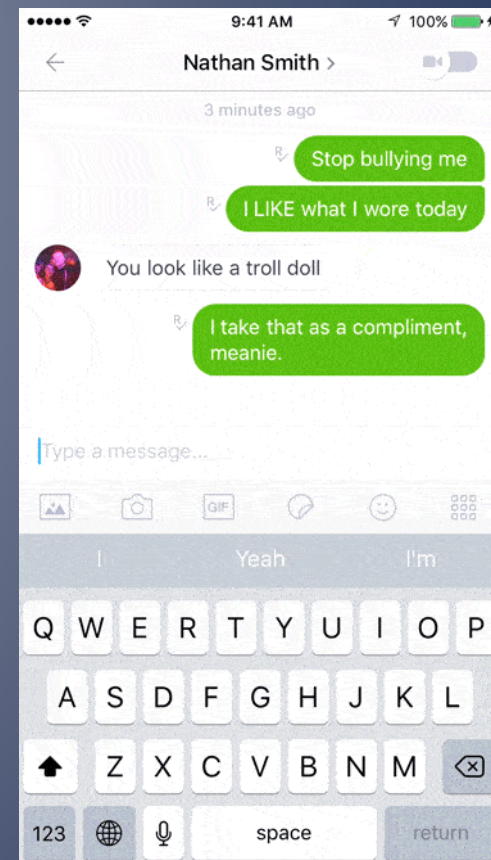
Εάν η παρενόχληση είναι συνεχής, επίμονη κι έντονη μπορεί να οδηγήσει σε πιθανή τάση αυτοκτονίας λόγω της αίσθησης δυστυχίας. Πέραν από τις ψυχολογικές διαταραχές ή τις διαταραχές συμπεριφοράς, μπορεί να παρουσιαστούν και *ψυχοσωματικά προβλήματα*, όπως πονοκέφαλοι, κοιλιακά άλγη, ενούρηση, διαταραχές ύπνου, άγχος, χαμηλή αυτοεκτίμηση, φοβίες, κ.ά.

Τρόποι αντιμετώπισης ζητήματος από τα θύματα

Οι κυριότεροι τρόποι με τους οποίους τα θύματα προσπαθούν να αντιμετωπίσουν τον Διαδικτυακό Εκφοβισμό είναι:

- αγνόηση των ενοχλητικών μηνυμάτων
- αποκλεισμός του αποστολέα των ενοχλητικών μηνυμάτων
- προειδοποίηση του αποστολέα για την λήψη νόμιμων μέτρων ασφαλείας
- αναφορά των περιστατικών στις δημόσιες αρχές και λήψη προσωπικών μέτρων σε περίπτωση απειλών ή προσωπικής ζημιάς
- εκτύπωση του περιεχομένου των μηνυμάτων προτού αναφερθεί το περιστατικό και προτού διαγραφεί από οποιονδήποτε τρίτο
- αναφορά του χρήστη στην ιστοσελίδα, όπου συνέβη το περιστατικό, καθώς έτσι, μπορεί να απενεργοποιηθεί ο λογαριασμός

Τρόποι αντιμετώπισης του ζητήματος από μεγαλύτερους

Αν οι γονείς αντιληφθούν πως το παιδί τους εκφοβίζεται ηλεκτρονικά, πρέπει να κάνουν κατ' αρχήν είναι το διαβεβαιώσουν λεκτικά και συναισθηματικά ότι είναι ασφαλές και άξιο αγάπης, να τα συμβουλέψουν να είναι σε επαγρύπνηση και να έχουν αυτοπεποίθηση, να τα ενημερώσουν λεπτομερώς για τους τυχόν κινδύνους και τους τρόπους πρόληψης ή και να επισκεφθούν έναν ειδικό ψυχικής υγείας σε περίπτωση ψυχοσωματικών συμπτωμάτων.

Είναι επίσης σημαντικό να καταλάβει το παιδί ότι δεν φταίει εκείνο για το ότι δέχεται εκφοβισμό. Η συμπεριφορά ενός ανθρώπου χαρακτηρίζει τον άνθρωπο που την κάνει και όχι αυτόν στον οποίο απευθύνεται. Είναι σημαντικό λοιπόν, να βοηθήσουμε το παιδί να χτίσει τη νοοτροπία πως *«Σίγουρα δε μου αρέσει ο τρόπος που μου συμπεριφέρεται ο Χ, αλλά αυτό δε μου δείχνει πως εγώ φταίω σε κάτι. Μου δείχνει ότι ο Χ έχει κάποια δικά του προβλήματα και αυτό είναι κρίμα για τον ίδιο. Επειδή όμως μου είναι δύσκολο να διαχειριστώ αυτήν την κατάσταση, παρότι εγώ δε φταίω σε κάτι, ας μιλήσω στους εκπαιδευτικούς και τους γονείς μου»*.

Σχετική νομοθεσία σε σχέση με τον διαδικτυακό εκφοβισμό

Δυστυχώς, το φαινόμενο του διαδικτυακού εκφοβισμού δεν υπάρχει στο νομοθετικό πλαίσιο που ισχύει στην Ελλάδα και ενώ δεν υπάρχει κάποια συγκεκριμένη διάταξη, μπορούμε να πούμε πως αυτή η συμπεριφορά τιμωρείται αρκετά. Όλες οι μορφές του κυβερνοεκφοβισμού (πχ κλοπή ταυτότητας, παραποίηση φωτογραφιών, χλευασμός, συκοφαντική δυσφήμιση κ.ά.) τιμωρούνται από το ελληνικό δίκαιο. Οπότε όταν κάποιος απευθυνθεί σε κάποιον οργανισμό όπως την Δίωξη Ηλεκτρονικού Εγκλήματος, καλύπτεται άμεσα και από τον νόμο.

Ιδιαιτερότητες του διαδικτυακού εκφοβισμού

Υπάρχουν αρκετές ιδιαιτερότητες του διαδικτυακού εκφοβισμού, οι οποίες βασίζονται στις διαφορές που έχει ο σχολικός εκφοβισμός με τον κυβερνοεκφοβισμό. Αρχικά, το θύμα του κλασικού bullying είχε την δυνατότητα να νιώσει ασφάλεια μακριά από τους πιθανούς χώρους επίθεσης των δραστών και σίγουρα αισθανόταν ηρεμία επιστρέφοντας στο σπίτι του κάτι που δεν συμβαίνει με το cyber bullying. Επιπλέον, μπορεί να εμπλακούν παιδιά και ενήλικες από όλο τον κόσμο. Οι θύτες μπορεί να είναι ανώνυμοι, να προσπαθήσουν και να προκαλέσουν την ένταξη άλλων ανώνυμων φίλων έτσι ώστε το άτομο να μην γνωρίζει με ποιον αλληλεπιδρά.

Διάφορες ιδιαιτερότητες:

- ❖ Ο θύτης έχει την αίσθηση πως είναι αόρατος
- ❖ Το υλικό του διαδικτυακού εκφοβισμού μπορεί να διαδοθεί σε όλων τον κόσμο
- ❖ Μπορεί να συμβεί 24 ώρες το 24ωρο
- ❖ Ο θύτης κάνει ότι δεν μπορεί να κάνει στην πραγματική ζωή
- ❖ Ο αντίκτυπος στο θύμα είναι ακόμα μεγαλύτερος
- ❖ Πρωταρχικοί στόχοι είναι τα κορίτσια
- ❖ Οι μάρτυρες συμμετέχουν ως θύματα

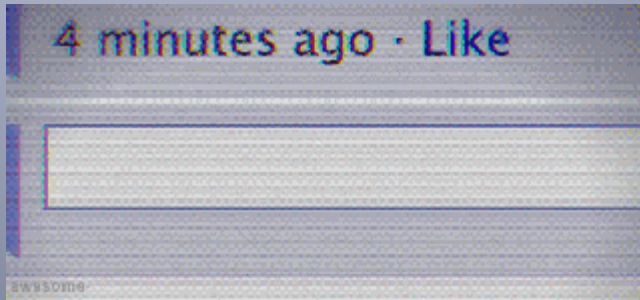
Ψευδωνυμία ή ανωνυμία

Η ανωνυμία επιτρέπει στα άτομα να υιοθετήσουν συμπεριφορές και να ανέχονται πράγματα που σε άλλοι περίπτωση δεν θα επέτρεπαν στον εαυτό τους. Κάποιοι μαθητές απέδωσαν την δύναμη της ανωνυμίας στο ότι τα άτομα αισθάνονται πιο άνετα στα σπίτια τους διότι εκεί φοβούνται λιγότερο. Η αντιλαμβανόμενη ανωνυμία ενδέχεται να έχει και θετικά αποτελέσματα, η ανωνυμία αυξάνει την αυτογνωσία και την συνειδητοποίηση ότι μπορεί να υπάρχουν και άλλες εναλλακτικές ταυτότητες. Η ανωνυμία δεν είναι απόλυτη, διότι σε κάθε ηλεκτρονικό υπολογιστή, όταν συνδέεται με το διαδίκτυο, αντιστοιχεί μια μοναδική διεύθυνση ταυτοποίησης.

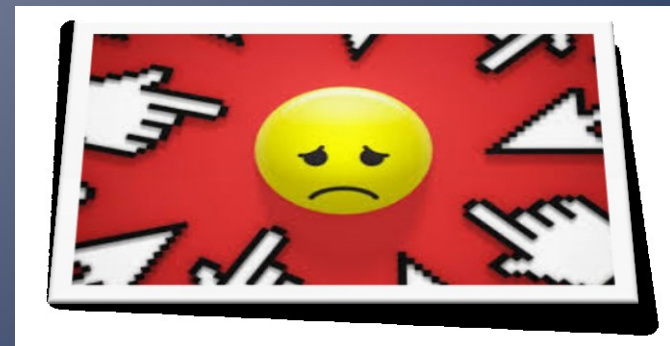

Περιορισμός του φαινομένου

Ο σχεδιασμός λήψης μέτρων για τον περιορισμό του φαινομένου του διαδικτυακού εκφοβισμού να περιλαμβάνει, ενθάρρυνση των παιδιών – θυμάτων από τους γονείς ώστε να αποκαλυφθεί το πρόβλημα και να καμφθεί κάθε είδους δισταγμός ή προβληματισμός, συζήτηση με τα παιδιά – θύτες προκειμένου να κατανοήσουν, όσο είναι δυνατόν, τις επιπτώσεις αυτής καθαυτής της πρακτικής.

Ακόμα, απαραίτητη θεωρείται η συνεργασία με τους παιδαγωγούς ή ειδικούς επιστήμονες (όπου χρειαστεί) για να ακολουθηθεί μια κοινή γραμμή απέναντι σε παιδιά που δέχονται εκφοβισμό ή σε παιδιά που πράττουν ηλεκτρονικό εκφοβισμό, καθώς και η ενημέρωση της αρμόδιας υπηρεσίας δίωξης ηλεκτρονικών εγκλημάτων (σε ακραίες περιπτώσεις) ώστε να οριστούν προϋποθέσεις ασφαλούς περιήγησης στο διαδίκτυο.

Διαδικτυακές πηγές

- <https://saferinternet4kids.gr>
- <https://www.iatronet.gr/ygeia/paidiatriki/article>
- <https://tvxs.gr>
- <http://www.scientific-journal-articles.org/greek/free-online-journals>
- <http://www.crimetimes.gr>
- <http://www.indeepanalysis.gr/koinwnia/kybernoekfobismos-mia-nea-morfi-bias>
- www.flashnews.gr
- www.infokids.gr
- www.internet-safety.gr
- www.Psychografimata.com
- www.iefimerida.gr

Σας ευχαριστούμε!